

H. C. ANDERSENS DAGBØGER II

H. C. ANDERSENS

DAGBØGER

1825-1875

II

Udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab under ledelse af
Kåre Olsen og H. Topsøe-Jensen
G · E · C Gads Forlag København

Maj 1841

Løverdag den 1ste Mai 1841. Sandselighed er en salig Pirren gennem Nærverne i det man udlader en Draabe af sin Livskraft. — Spadseret til min Barbeer en Armenianer, Stuen var fuld af smøgende Græker Tyrker og Armenianere; gik om Pera, hen til Taarnet; Bjergene bag Constantinopel laae med Sne i det varme, klare Solskin. Man seer i Gaderne bulgariske Bønder, een dandser, den anden blæser Sækkepibe. Spadseret ned til Moskeerne ved Qv[a]jien. De ere indeni hvide, af Marmor, uden Sirater; i lige Linier ligge de bedende og bøie sig paa engang taktmæssig, saa denne brogede Linie gjør en stor Virkning i den hvide Kirke. Spadseret ud mod Skutari-Siden; Nattergalerne slog og Turtelduerne kurrede i de høie Cypresser, Marmorhavet var Blikstille, Bjergene i Asien syntes en Duft; bag ved laae en Bjergrække med Sne i den klare Luft; Skibene med alle deres Seil laae som en Svane og speilede sig i Søen, de smaae Baade

[side 205]

gled som sorte Slangere henover Strømmen. Mødte i Gaden alle de fremmede Ministre der skulde samles til en Conferents om Urolighederne i Bulgariet; enkelte Gaaende havde en Tjener for og bag, ved Siderne gik Secretairerne. (Besøgt Hübsch og Romani. Fru Romani laae paa tyrkisk i Sophaen, med Turban paa og reiste sig op i selve Sophaen da jeg kom og gik). — Spadseret ud og seet Monte Olymp bedækket med Sne. Ved Middagsbordet, en ung Tydsker, der spiiste her, alene for at faae mig at see; han havde læst mine Romaner og min Biografie. Den berlinske Officeer, der er i tyrkisk Tjeneste fortalte mig flere Anecdoter, om den nuværende Sultans Fader: Machmud, hans Ven Ibrahim Paschid har faaet Tilnavnet: det sorte Helvede; da Machmud lod stikke Ild paa Kasernen hvor Janischarerne vare, lod disse en Præst med Alkoranen gaae foran sig ud, i den Vished ingen turde skyde paa en Præst, men Ibrahim gjorde det og fik det

Tilnavn. Machmud sendte ham een af sine skjønneste Heste med Skaberak besat med Perler og Stibøiler af ægte Guld, befalede sine Paschaer at gjøre det samme, han satte strax i Penge hvad han fik. Machmud har ellers ladet sin ældste Søn dræbe, da han frygtede Janischarerne skulde lade ham udraabe til Keiser; en Søster til den Dræbte har gjort en Klagesang der skal være meget poetisk og have en skjøn Melodie i Mol. Alt hvad hun seer græder, Haugens Blomster, Skyerne og Bosporus Bølger. Den nu værende Keiser har i den sidste Tid viist en kraftig Villie, saaledes udstedt et Ferman, i Alt at lyde de af ham ansatte Franker, i deres Embeds Forlangende. Ingen Indsigelse at gjøre. I en

[side 206]

Smyrna-Tidende har min Biographie af Marmier staaet. Idag var over de fleste Huses Indgang hæftet en colosal Blomster-Bouquet. Sultanens Moder er en Cecasierinde; de komme her til, som Børn, kjøbes og faae en god tyrkisk Opdragelse for Seraillet, lære en Deel. Fra Suliman den Stores Tid maa altid Sønnerne blive i Seraillet for ei at stifte Oprør, Machmut reiste om med sine Sønner. Fruentimmerne intriguerer. Da Machmud blev begravet stillede de Kisten hvor den staaer og et prægtigt Telt derover og nu blev Bygningen muret over; Tyrker havde alene Adgang og Alle græd de. Mænd med hvidt Skjæg[,] saa elsket var han. — Det franske Skuespiller Selskab i Smyrna kommer her fra. Nylig har Bosco været her. Druknet belgisk Øl.

Søndag den 2den Mai. Vesit af Skomager Lange; hans Kone laae af Typhus da vi var der. Spadseret ned til Skibsbroen i Galata; hvilken Vrimmel af Baade; her seilede min Skomager over til Constantinopel; jeg gik om i den Gade hvor de gjøre Trækister af Cypres, der er en deilig Duft udbredt af Træet. Oprør i Rumelien, Thesalien og Macedonien; man gjør mig det farligt at reise Donauveien. Besøg af Lafontaine der meente jo. Tilsinds at gaae over Syra hjem. Spadseret meget om. Nede i Pera; Husene næsten mødes og mellem begge er der et Tag af Viinløv. Tyrkerne ligge med deres lange Piber derinde i Boutikken. Tiggere af alle Nationer. Mødt i Dag igjen et Liig, en græsk Kone. En asiatisk Sandselighed plager mig her; o hvor jeg brænder af Længsel! —

[side 207]

Mandag 3 Mai. Sov urolig i Nat, Angest for Reisen over Donau; Kamp og Uvished. I Dag er kommet Efterretning at det østeriske Dampskib Stambul er i det sorte Hav stødt mod en Klippe 12 Mile, østlig for Amastra. Pasagerne ere reddede. Gik til Stürmer der beroligede mig med Hensyn til de mange slemme Rygter om Reisens Farer. Tilsindst at gaae Donauveien. Keiseren hedder Abdul Medgid. Mine to Reisekammerater bliver Oberstlieutenant von Philippovisch og Major von Trattner ved Geniekorpset. Professoren der kom fra Trappezunt er Hr Fallmeyer. Gjort Bekjendtskab med den tyrkiskklædte Achille Laurent. Indbydelse til iaften af Stürmer, og til imorgen Middag af Christides, begge Dele afslog jeg. Mont Olymp med Snee. Været nede i Pera. Sendt Brev, ved Christides, til Rosz i Athen. Perserne løbe om og sælge Schawls, de have spidse laadne Huer paa; Cerkasierne have runde med uldent rundt om, som Haaret paa en Vildmand. — Imorgen er det Mahomeds Geburtsdag derfor er iaften alle Minareter ilimineret; jeg gik med Russeren Aderhas ud; Solen var nede Luften rød i Vesten men alle Stjerner funkledede i en sydlig Luft, Maanen skinnede klar og alle smaae Minareter havde en Krands af Lamper, de større to, de største tre. — Fra Skutari og i Galata lyste det; de store Krigsskibe derved vare iliminerede i alle Kanonmundinger tre Rækker. Ved Hjørnet af Seraillet stod et Flammesværd af Lamper, ved Sophia og den nærmeste [Moskee]

gik som kolosale Ild Blomster paa hvide Stængler Minareterne op; man saae i Maanskinnet Minaretens hvide Stribe mod den gjennemsigtige Luft. Deiligt var Skuet ud over Kirkegaarden,

[side 208]

de kulsorte Cypresser og mellem diisse enkelte Lys i Husene men over Cyprestoppene det straalende Vand med de iluminerede Skibe; den hele By, hvor smaae og store Minareter med Krandse af Lamper ragede op lige til Horizonten og nu denne Stilhed. Næsten Ingen var ude at see derpaa. Aftenen var saa mild, det var et Eventyr den hele Stad. Vi gik imidlertid i Maanskinnet med Papirsløgte og saae paa den hele Illumination. (Maleren Kretschmer, som har malet Sultanen, kjende vi hjemme af hans Malerie Krigeren med Barnet). Vi vandrede inde i den tause Aften under Cypresserne, Klokken 9 lød Kanonskud fra alle Skibene og fra Kysten, saa Vinduerne rystede. Skud paa Skud.

Tirsdag den 4 Mai. Vaagnet meget tidlig Skud paa Skud til Ære for Mahomet. Senere Musik af de til Constantinopel dragende Korpser. — Klokken 8 gik jeg med Romani til Pera og roede over til Constantinopel, i stærk Solskin; Hübschs Drogoman gik foran (en Tyrk.) og Romanis Drogomann (en Armenianer) efter os. Vi gik forbi Seraillets Mure og mellem Indgangen og Fontainen, ligeover for Sophiekirken stod vi. Tyrker laae i Cafeerne rundt om. Qvinder især opfyldte Terrassen paa St Sophie. Stilladser vare opreiste hvor Qvinder og Tyrker laae. Soldater til Hest og Fods marscherede ind i Seraillet og derpaa tilbage og opstillede sig i Gaden fra Seraillet til Achmeds Moskee. Garden var med stive Halsbaand og hvide Flipper med en Snip under Hagen og alle med hvide Handsker; et Regiment saa usselt ud i Klæder

[side 209]

de havde bare Been i Tøfler. — Den preusiske Officeer Wendt kom og fortalte mig mange Ting og vilde føre mig ind i de forreste Gaarde af Seraillet. Bag til laae Marmorhavet med det altid sneedækkede Olymp. — Hvor vi stode vare altid før de Henrettedes Hoveder kastede ud for Hundene. Kl 11½ først begyndte Toget. En Mængde smukke Heste, med prægtige Skaberakker besatte med kostelige Ædelstene førtes forbi under Musik (et Chor reed tidligere med stor Tromme, Bækkener &) Nu kom alle Officerer. Nu Embedsmænd og Stor-Vesiren. Derpaa igjen et Tog Heste med Fjerbuske og kostelige Skaberakker; Nu kom et Tog af en Slags Pager der alle bare grønne Paafugle Haler og i deres Midte (de vare tilfods) kom til Hest den unge 19aarige Sultan i Frakke, en Fessi med en Brillant og en Slags Paradiisfuglfjer, han saae meget bleeg ud. Soldaterne raabte et »leve Keiseren«. Sagt Farvel hos Stürmer hvor jeg fik Brev til hans Svoger. Hr. Huszas virklicher Hofrath in dem k.k. Geheimes Haus Hof und Statscanceley. (Min Banquier i Wien hedder Simon G. Sirra.) Uro at mit Pas ei rigtig, o hvor jeg kan finde paa at plage mig! mødt paa Veien til Pera min unge Amerikaner fra Leonidas. Breve i Dag fra Cairo og Constantinopel mælde at daglig døde 200 Mennesker af Pesten. Ombord Klokken 6½ paa Ferdinand I. Deiligt Veir; første Kahyt meget smuk; mange Tyrker vare alt ombord. Maanen stod rund og stor over Seraillet, men bleg, mens Skutari laae i stærk Solbelysning; ved den nedgaaende Sol blinkede Ruderne

[side 210]

mellem de sorte Cypresser tilsidst saae det ud, som tudsinde Baal, det var skuffende; paa det tyrkiske Skib

alle Flag oppe. Der var en Larm i Pera, som et Oprør. Delphiner væltede sig mellem Skibene. Solen gik ned. Piilsnart fløi Gondoler med tyrkiske Embedsmænd i hen over Vandet; Roerkarlene havde strikkede Florsagtige vide Ærmer, som den nøgne kraftige Arm stak ud af, det saae ud som i et Eventyr. Ingen roe smukkere end Tyrkerne. Pas Angest at det ei er nøiagtigt viseret.

Onsdag den 5. Klokken 4½ seilede vi afsted; (det er Naopoleons Døds Dag). Jeg vaagnede ved Farten. Det var meget taaget, men Taagen havde netop løftet sig saa meget at man saae hele Kysten, den syntes en lang Gade paa Begge Sider og bag ved lave skovgroede Bjerge. Haver, Byer, Kirkegaarde vexlede; Løvtræer, høie Cypresser og blomstrende Frugttræer; en enkelt Gang brød Solen frem og da syntes Krigsskibene Taagebilleder. Terabia indesluttet af Skov. Bojokdari i en Bugt, her skal Medea have været; man viiste mig Hübschs Huus. Vi kom ud i det sorte Hav under en kold Taage og Vind; Havet var stille og Kl 12 et deilig Veir; en lille Fugl kom til os og blev paa Dækket; nede i vor Kahyt hang en Canarifugl og sang. Vor Capitain er fra Dalmatien og hedder Florio. Sol Nedgang. Jeg har en forunderlig Angest.

Torsdag 6 Mai. I Nat een Gang og hele Morgen, lagt stille for Taage, dette gjentoges endnu tre Gange; Himlen oven over var næsten klar, men rundt om Taage, vaadt og koldt; da Taagen hævede sig vare vi langt forbi Küstenje, havde vi seilet en halv Time endnu vare vi løbne paa Land

[side 211]

og det havde været det fjerde Dampskib der her var gaaet galt. Seri Pervas var østerisk; Neva rusisk og Stambul østerisk. Klokken 10 kom vi til Küstenje, en øde nøgen Kyst, her laae ved det aabne Hav et Par Huse. Vertshuset reenligt og ret hyggeligt; vi spadserede gennem Byen, den blev 1809 ødelagt af Russerne, men det seer her ud, som om dette var skeet igaar; en ussel Caffee hvor Tyrkerne laae. Her saae jeg iaar den første Stork. Husenes Bjelker, der bærer Taget eller Balkonen understøttes enkelte Steder af en Marmor-Capitæl; Søjle Stumper. Trajans Muur, der strakte sig her fra til Donau, seer man her Spoer af. — Man brænder her Ko Snavs, da brænde ikke findes i mange Miles Omkreds. Ved Havet laae en død Stork, den gjorde et veemodigt Indtryk paa mig, netop over Havet var den naaet og da sjunken død ned. Vognene aldeles af Træ, paa flere saadanne, trukne af Stude førtes vort Tøi afsted Klokken 4 Eftermid: Walachiske Bønder drev dem. En ypperlig Middag. En vaad kold Taage, hele Havet skjult; Nær ved den døde Stork laae en død Hund, den noterede jeg ikke, Storken tiltalte min Phantasie, den stakkels Hund var maaskee ædel og troe og blev nu ei bemærket. Klipperne med forstenede Muslinger. I eet Moment hævede Taagen sig væk; en ung Tyrk første Gang ude, spurgte om Tydskerne vare slemme mod Tyrker, havde lagt sit Pas i Kufferten der var sendt afsted og skulde nu have det viseret. Vi sov tre, Engelænderen, jeg og Tratnern paa lange Sophaer, efter at vi først havde drukket Punsch. Fra vi kom i Land meget glade.

Fredag 7 Mai. Farvel til det sorte Hav. Afsted om Morgen

[side 212]

Klokken 7. Fortficationer; en ussel Landsby der saae ud, som Gjødning paa en Steenhob. Colonner af et Kloster. I øvrigt altid en udbredt grøn Slette, tre Tyrker kom i Gallop hen over den; Rudera af en Landsby, Kirkegaarden med sine mange Gravstene paa den aabne Slette altid. En Ørn sad midt i Græsset. Hjorder af Qvæg, toge sig ud som en heel Krigshær. Ved Küstelli nogle usle Huse; i eet, næt, hvidt, som Compagniet

har ladet opføre tog vi vor Frokost, der var ført med fra Vertshuset i Küstenje, Regningen der var saa billig, Maden saa god at Vertens Navn bør nævnes med Roes Thomas Radicsevitch, han og Konen ere Tydske. Valacherne saae ud som Vildmænd med sorte uhyre skyggende Hatte, Faareskindes Pels eller Huer og en stor Øxe, de dreve om Sommeren deres Qvæg herover. Beboerne selv ere Tartarer. Søen Karasou er meget lang og smal, den ansees for at være Resten af Trajans Canal mellem Donau og det sorte Hav. Pottersk Malerie. 3 Huse, lange, som Kaserner ud af de store Vindues Huller trak Røgen; jeg brændte af Tørst og da Vognen holdt løb jeg, en Tyrk og Føreren til en nærliggende Brønd, jeg kunde kun skylle Munden, da der var saa mange Dyr i Vandet. Nu blev Egnen mere høined og vi saae Donau. Czerna-Woda er en ussel Landsby. Alt er ellers her grønt og mange Løvtræer. Ombord paa Damskibet Argo; det er stort og smukt. Tratner, Philipovits Engelænderen og jeg ere de eneste 1ste Kahyts Pasagerer; seilet Kl 3. Venstre Side lav Klippekystr med grønt, Høiere flad med Træer og Buske, som voxte de i Vandet. Alt er oversvømmet rundt om. Besætningen paa Skibet er italiensk. Ombord med os fra Vien er en

[side 213]

armenisk Præst der fører Biskoppens Brodersønner til Vien, to Drengene Antonio Maruz meget smuk bestemt for den geistlige Stand og Hyeronimo bestemt til at blive Doctor. Om Aftenen meget stærk Lynild. — Over Küstenje til Donau omtrent 60 Mile kortere, end over Galatz.

Løverdag den 8 Mai. Sovet slet paa sammenstillede Sophapuder, stukket skrækkeligt af Myg. I Nat passerede vi Selistria; der forlod os den fløiels Frakkede Person, som sagde han vilde til Bucharest, han betalte ei. Hele Egnen under Vand. To Flodskibe. Bøfler paa en Landtunge. Alt synes en engelsk Park i stor Stiil. Læst i »Der Adler« om Bournonvilles Torreadoren og B's Tale til Kongen. Bulgariet synes kun lidt beboet, her vilde være et Land for de mange der nu ellers gaae til America, hvilken Handel kunde de ei have ved den store Donau. Qvarantaine Huus ovre i Walachiet. I Tourtokan, en Landsby, jublende Drengene raabte saa de vare hæse paa tyrkisk bulgarisk urolah ɔ: lykkelig Reise; en Hjord Faar og Heste skulde over, Havas med een Minaret; her har den afdøde Sultan sovet en Nat i ondt Veir, da han gjorde en Donau-Reise. Skibe med Møller, de ligge her altid, Vinteren undtagen. Læst Racines Phædra. Dette venligt Grønne, det er idyllisk skjønndt; det er en smuk Hverdagshistorie, som man bliver træt af; dette evige Smil, denne evige grønne Pettersillie. En Varme saa man maa blive gal derover. Endnu har jeg ei seet Donau i sin hele Bredde altid er der Øer i den. Giurgevo, (herfra i 6 Timer til Bucharest);

[side 214]

saae Fæstning ødelagt af Russerne, et Taarn beslaget med Blik. Murene staae saa temmeligt, det er en walachisk Stad; her gik Solen ned; Folk stode og saae efter os. Paa tyrkisk Side gule Klinter Huse og Haver, Routschuk, med mange hvide Minareter. Børn og Voxne et tyrkisk Bad ud i Donau, men i Ruin, et Fort. Vi laae ved Land; Broen var fyldt med Mennesker, paa hver Side styrtet en ud som søgte mod Land, en anden mod vort Skib, Tyrkerne kastede Stene efter ham, hiin var Qvarantaine Directeuren, en Tyrk, denne Lægen, en Franke[r], begge med Fessi, hiin havde holdt denne i Halsen at han ei maatte tale til Skibet, denne stødte ham bort og de faldt begge i Vandet. Vi vidste ikke strax hvad det var og da Landet her er i Oprør blev flere ængstelige. Der sendtes Bud til Paschaen, her ere tre, den mindre kom ombord, Skibet havde intet Sundheds Pas, Paschaen blev trakteret og vi fik Pas. Vi toge Kul ind. I Nat fik vi om Sengene et Flor, jeg et grønt; det hjalp mod Myggene.

Søndag den 9 Mai. Da jeg kom paa Dækket fandt jeg her nye Tyrkeransigter; en holdt Bøn. En Fisker[familie], deres Hytte var en Matte der laae over to Pinde — —. Paa bulgarisk Side en Deel Kjæmpehøie. Ildebefinden. Verdun, en bulgarisk Landsby med mange Piger paa Kysten; blomstrende Sirener, som var det Kartoffler i Blomster; Nattergallerne sang. Sistow; vi have faaet en Jøde ombord, der er klædt, som Baron Goldkalb i sølv mors Slobrok, han har Parasol og et lille Speil. (Det er i Dag Schillers Dødsdag; læst

[side 215]

Wilhelm Tell.) Over Byen Sistow Mure af et Castel, buskbegroede Klinte, Tyrker ligge ude paa Balconerne. Paa Walachiets Side Sinitza med en lang Qvarantine Bygning. Usle Jordhytter for Fiskerne; Nicopoli (bulgarisk) grundet af Trajan efter Seiren over Decebalus; 1200 Aar senere var her Bajazets Seier og Blodbad. Ligger mellem Kridtbjerge, dels paa Klippen, dels i en Kløft, samt ud i Vandet, som var det en Flod af Huse, der udgjød sig her, øverst er Fortificationer af Jord med Riisflætninger. Kridtbjergene ligne ganske Møens Klint. En Regnbue over Donau, som Triumphbue for os; der for skal den nu evig staae, mange Regnbuer have staaet her, men de fik ingen Digter. Store Bølger; grønne Bjerge. (I Rutschuck er Mirsa Said Pascha. Mehmed og Haphys.) Paa en Øe i Donau løb Hestene fri, som vi ere det, frie til en vis Grændse. Solen gik ned, Tyrken holdt sin Aftenbøn, bøiede Ansigtet dybt mod Jorden. Kort før seet Balkan Bjergene. Ilden stod ud af Skorstenen.

Søndag [s: Mandag] 10 Mai. To Gange holdt vi i Nat, Posten fra Widdin, Hasan, en Tartar, kom ombord og ned til os for at tale med Philopovitz. Op Klokken 6½; forbi Oreava; flade Kyster paa begge Sider; tre Iglehandlere med Iglar til Frankerige, kom fra Nicopoli, hele Dagen vadske de Iglar og hænge dem op i Poser. Hverken Sol eller Regn, Jøden sidder dog med Parasol (og Sp[e]il). Zibru her sees Balkan med Sne, som Alperne ved München. Zibru ligner et dansk Fiskerleie, een Minaret, nogle Popler, Sneebjerge i Baggrunden, mange Storke. Kirkegaardene ere altid paa

[side 216]

aaben Mark uden Indhegning. Store Bølger, megen Bevægelse; ikke vel. Lom Palanka, en ret anseelig By ved en buskbegroet Høi. Haver ved Donau. Tyrker sad paa Huk. Vor Capitain Marco Dobroslovich en Dalmatier, en humoristisk fortræffelig Mand, der hundser Matroserne og dog er elsket, de lee naar han pryler dem; han er oppe saa godt som hele Natten naar vi kunne benytte denne til at seile i; Seilet som vi heise kalder han »una phantasia.« Det seer ud, som noget, men hjælper ikke. Hele denne Dag graa og med Blæst. Widdin 25 Minareter, stor Garnison, 280 Kanoner, Bulgariens stærkeste Festning, en græsk Erkebisp; en Pascha af 3 Hestehaler Hussein[,] 1826 var han med at styrte Janischarerne; 1828 stod han længe mod Diebitsch ved Schumla, men var 1832 mindre lykkelig mod Ibrahim Pascha i Syrien[,] fik da Paschaliket Widdin. I Revue britannique er en meget feil Skildring af Seraillet 1838. Widdin er stor; vi laae ved Skibsbroen mellem en Caffee og en Moskee, der var en Art Skilderhuus af Qvarantine til at ryge Folk i. Det var en Farze det Hele; de hjalp de som steeg fra Skibet, holdt dem ved Haanden, for Snavsets Skyld, slap dem saa og derpaa kom de ind at ryges; nogle blev lidt, andre meget, Varene derimod slet ikke; Skildvagten satte sig paa Huk paa en Steen, som een der har ondt i Maven. — Philopowitz var hos Paschaen, og erfarede der at Posterne holdtes fangne i Widdin; Paschaen sendte os til Aften

»Österische Beobachter«. en hvis Mladen før Høvidsmand og en Geistlig Leszkoveza

[side 217]

skal være i Spidsen for Bevægelserne. Paschaens Læge har været Hestedoctor, Dyr læge i Vestfalen. Regn og Mørke.

Tirsdag den 11 Mai. Først imorges Kl 4½ var det lyst nok til at seile fra Widin. Vi havde Seil oppe. Küstenje. De to Vindfangere dandse i Luften. Florentin med Ruiner af et Bad ud i Donau (et tyrkisk Bad). Jordhytter. Paa et Fjeld her var til 1839 en romersk Ruin, nu har Paschaen taget alle Stenene, til at bygge med; paa en anden Klippe nær ved en Kirkegaard, disse ere de to første Klipper vi have passeret. Fløiels grønne Enge; store Hjørde med Hornqvæg og Heste der vandes ved Donau. Serbien bjergig. Kl 11½ var vi ved dette Lands Grændse som er en lille Flod; i bulgariet i et usselt sort Vagthuus, i Serbien et rødtaget. Ovre i Walachiet usle Leerhytter uden Vinduer, 5 a 6 Karl[e] udenfor; ved en serbisk By 9 Storke. [Ved] Radejevecz forlod Hasan os. Nær herved ligger Serbiens Helt Marko Craljewitsch med sin Hest Scharatz, som han lærte til at drikke Viin; forfulgt af sine Brødre gik han over til Tyrkerne, men bad siden i Kampen Gud hjælpe de Christne og lade ham selv være mellem de som først faldt. Øen Ostrava der er 12 Miglier lang begynder med et stort Skovparti. Grønne Skov groede Bjerge i Serbien. Grønne Træpartier i Valachiet; Fuglene synge, senere Viinhaver i Valachiet. Yppigt Grønt paa begge Sider af Floden. Paa serbisk Side Brza en Flekke; der laae et Skib paa Stabel; en Pige stod ude i Vandet. (Paa

[side 218]

Tyrkisk hedder smukke Pige Güsel Tschooschuk). Hele Veien paa walachisk Side Qvarantaine Vagter. —

Onsdag 12 Mai. Tyrkisk Fæstning Fetisland, Ruiner af romerske Broer; to; Klokken 8 kom vi til Gladova og bleve her omskibede i en stor Baad med Tag, grøn malet; Serbier trak os, de sprang fra Skib til Skib og fik os saaledes forbi disse; en Soldat ledsagede til Fods og en Mand til Hest. Nattergaler sang. Paa Klipperne hang Snore for at de kunde hjælpe sig forbi mod Strømmen. Vi steg i Land lidt ovenfor den lille By Sip, og maatte nu holde os tæt sammen, mens alle som mødte os stode i tilbørlig Afstand; forbi det første Kors, Bjergene vare aldeles overgroede med Træer og Buske; Guldregn spættede det Grønne. Vi kom til en Svovlkilde; ved gammel Orsova kom vi i vor Baad igjen; vi havde ingen Kanon med til at salutere Festningen. Commandanten kom ned og hilste paa Philopowitz; da vi seilede forbi hilsede han os med 5 Skud. Vi kom nu i Land og sagde ved Qvarantainen Farvel til vor gode Capitain og til Hr Cesar delle Grazie, som altid sagde »& cetera!« — Med Vagt vandrede vi efter vort Tøj, der blev trukket af Stude, hen over en Eng til Qvarantainen en stor udstrakt Bygning, vi loe og Portneren med det store Nøgle-Knippe loe med og saa var vi indesluttet af høie Mure. — Tratner og Philopovitsch fik det bedste N 3 hvor man har en Have. Engelænderen, der spurgte mig om vi skulde være sammen, kom jeg med i N 2 og fik af Docteren Lov til at gaae i Haven naar vi ville. Var i godt Humeur. En Slags Karl kom og optegnede hvert Stykke Tøj

[side 219]

jeg havde, selv mine enkelte Penge. Vi fik en Guardian Johan, som synes aldrig før at have opvartet. Om

Aftenen hørte jeg hvor de loe ved den anden Side, en Tyrk sang sin eensformige Sang. Gik til Ro Klokken 9.

Torsdag den 13 Mai. Gjort Vesit hos Philopovitsch, Comandanten i Orsova har sendt ham Risenvælling med Sukker og noget Bagværk, daarligt Tøi. Brød og Smør er godt, Maden mindre, vor Middag er Klokken 12. Reenskrevet min Reise fra Constantinopel. Ilde-Humeur for Brevet fra Stürmer. Min Kammerad, sagde mig igaar sit Navn, han hedder Ainsworth og er Fætter til den engelske Romandigter, han har reist 3 Aar i Asien, skrevet en Reise til Angora. Fik Allgemeine Zeitung at læse. — »Eiserne Thor« kaldes den Deel af Donau, som vi igaar ikke beseilede, her er store Klipper i Vandet, dette har Fald og Strømmen gaaer meget stærk, nu var her høit Vande, saa man ikke opdagede Klipperne.

Fredag 14 Mai. Smuk Morgen. Svalerne flyve ud og [ind] til os; de have deres Rede i Forstuen. Uro over Stürmers forseglede Brev, gav det derfor til Docteren. Spadseret med min Gaurdian omkring Bygningen mellem høie hvide Mure, nogle Rosenhække ere plantede mellem disse; besøgte den armenianske Præst, de to Drengene kom med deres syltede Frugt og vare saa glade ved at see mig. Om Aftenen spillede een paa Fløite bag Jernstængerne, først en bulgarisk Dands og saa nok saa parodisk for os: Fryd dig ved Livet. Begyndt paa Brev til Faderen. Tratner siger mig at i Allgemeine Zeitung er anmeldt en Bog af mig: et Eventyr i Campagnien.

[side 220]

Nye Qvarantaine Gjæster ere ankomne i Dag; ved hver Port staar skrevet med Kridt Dagen den Indkomne skal ud og hvor mange Dage Qvarantainen varer.

Løverdag 15 Mai. Smuk Morgen. Den armenianske Præst holdt Bøn med Drengene. Klokken 10 kom Paschaen fra Orsova og gjorde Vesit hos Philopovitz der var 6 Soldater med; een Tyrk havde sin grønne Turban. — Spillemanden spiller paa Harmonica. Fik i Dag mit Brev fra Stürmer vel gennemstukket og gennemrøget. Vor Læge hedder Meszarovitsz. Besøg af Philopovitz og Tratner. Jeg føler mig ikke vel. — Det er en ung Kunstner fra Walachiet som spiller i Qvarantainen. Vor Guardian Johan er et ærligt, pudsigt Skrog; i Dag slog han Hænderne sammen af Skræk over at han ei havde givet os det kogte Kjød først jeg trøstede ham og han bad mig bede Ainsworth om ei at være vred. Drukke Øl igjen; følt mig vel. William Ainsworth Esq: har udgivet Journey to Angora 1838.

Søndag den 16 Mai. Engælænderen læser sin Morgenbøn. Den armenianske Præst holder Bøn med sine Drengene; Virtuosen spiller Bethovens Længsels Vals. — Vor Qvarantaine ligger egentligt ved Byen Schupanek. I »Die Donau vom Ursprunge bis zu den Mündungen« von Adalbert Müller staaer om Serberne: Souvereniteten hviler paa Fyrst Milosch Obrenowics. Servierne ere et slavisk Folk. Qvinderne et rigt Haar, smukke Øine og Tænder. Den serbiske Qvinde opvarter sin Mand og Gjæsterne; med Hænderne korslagt over Brystet venter hun deres Ønsker. Husene ere tækkede med Hø og Bast. I Værelserne ere Sophaer og langs Væggen

[side 221]

Puder; paa Væggen Helgenbilleder og et Helgenskib med Lampe og Vaaben de have taget fra Tyrkerne. I de fleste Huse flere Ægtepar; een af dem Alle valgt Overhoved bestyrer Huusvæsenet og Formuen. (De ere

græske Christne og disses Fastedage udgjør 20 Uger om Aaret.) Fruentimmerne have en lille rød Fessi omvundet med et Tørklæde og deres Haar; røde snabel Skoe eller gule Tøfler om Vinteren Pelskjole om Sommeren en halv Jakke med halv Ærmer. De Rige bære Dukater flere Hundred, som Halsbaand og Hovedpynt. Bondekonen med tyrkiske Pjaster og Zvanziger. Kappen af hvid Uld er besat med røde Lappe og Penge, deres med Fjer garnerede Myts er med Sølv Penge. — Serbierne er kun forskellige fra Qvinderne ved Pantalon. Til Folkemusik høres Dudelsack og Violin med hvilke de ledsage Heltesangene; i hvert Huus findes een der kan spille; Træerne elske de og sige at den som omhugger et Træ tager et Liv; var der Luftet mere i deres Skove da var her et italiensk Climat. — Den meeste Dag har jeg skrevet ud af »Donau Reisen« Notitser; Dagen gaaet ret jevnt. — Vi fik 5 Retter i Dag da det var Søndag, men Kjød og Steeg og atter Kjød. I Dag har det regnet af og til.

Mandag den 17 Mai. Een Gang Qvarantainen rundt »la grand rout« som jeg kalder det for min Engelænder. Klistret, lappet Strømper og gaaet et Par hundred Gange op og ned i Gaarden hvor der er lagt Gruus. — Faaet Allgemeine Zeitung. Daarlig Kost; smaa Portioner. I Dag er den halve Qvarantaine Tid forbi. To Træer staae i vor Gaard, de ere mine Dryader. Haarde Træstole, med min Natsæk dækker jeg een til at sidde paa.

Tirsdag den 18 Mai. Imorges fik vi en Vadskerkone her

[side 222]

ind, der skal vadske vort Tøi. Morgenen saa smuk; Udenfor vor gittrede Port sees over Muren det skovgroede Bjerg, der ligger ved en Ager, en lille Bondehytte. Klistret Blomster ind i mit Album. Meget varmt; mit Blod er næsten sygt af denne Hede. — Om Aftenen kom nye Folk i Qvarantainen, de holdte en skrigende Samtale over Haven. Ainsvorth vil have mig til at tage til Lands med ham til Pest, jeg vil ikke; lidt ærgerlig.

Onsdag den 19 Mai. De, som igaar raabte saa høit ere Soldater, som for 7 Aar siden ere deserterede fra Østerig ind i Walachiet og nu af Hjemvee ere vendte tilbage, have angivet sig selv og ligger nu i Qvarantaine. Besøgt Philipovich og Tratner; meget varmt; skrevet Brev til Dr Kolb. Paa mit Sengeteppe er lutter Amor og Hymen; denne har Fakkelt og tilbundne Øine, rettere Næse. Jeg kjender intet Menneske der saaledes kan pine sig som jeg; mit uskyldige Brev til Kolb, at ikke hvert Ord er veiet gjør mig qval. En interessant Tegning i mit Album af Philopovitch.

Torsdag 20. Mai. Vadskerkonen har en mærkværdig Liighed med Grevinde Danneskjold. Sovet i Nat daarligt; øm i Benene; meget hedt. I Dag er det Christi-Himmelfartsdag. Vor syndige Guardian har været med i Slaget ved Leipzig og der faaet et Huk i Armen; »ja det er naturligt,« siger Ainsworth og gjør en bønfoldende Grimase ligesom vor Johan, »han maatte blive bleseret!« — Bulgarers og Walachers Fløjtespil er meget eensformigt og ender altid med en meget lang udholdende Tone. I Dag er en »Reinungsdienner« blevet »gemischt« med en anden og maa nu gjøre 10 Dages Qvarantaine

[side 223]

til; træder man paa en Traad paa Spadseregangen, da er man blandet; og dog flyve Svalerne fra den ene

Gaard til den anden med Fjer og Sligt. Skrevet det meste af et Brev til Frøken Ramshardt. Musikken i Dag herinde lyder, som een kunde blæse i et Tulipanblad og en anden træde en Kat paa Halen. 22 almindelige Skridt er vor Gaard og altsaa Promenaden. Fik Allgemeine Zeitung.

Fredag den 21. Himlen skyløs, meget hedt. Denne Blaahed i Luften er mærkelig; egentlig bør man see Syden i dens rette Tid: Sommeren. Ainsworth siger at ved Solnedgang ved Ganges har himlen et blaagrønt Skjær. I Dag har jeg puslet saa smaat med mit Tøi og lagt det i Orden, at det strax kan komme i Kufferten i Morgen naar Duanen har seet det. Jeg kan ikke tænke mig en større Skræk, end om jeg pludselig nu hørte min Qvarantaine forlænget. Gud forbarme sig! — Heden vælter ned. Jeg har Mavepine. For to usle Væhelse[r] een Gylden daglig for hver Seng 20 X daglig.

Løverdag 22. Mavesmerter i en voldsom Grad hele Natten; sovet saa godt som intet; maatte kalde Doctoren; betalt i Qvarantainen i Dag i Alt 18 Gylden og (daglig i Spise omtrent 1½ Gylden) 15 Gyl. Det er i 10 Dage 34 Gylden omtrent 16 Species. I Formiddag før Doctoren hævede Qvarantainen har alt Revisoren seet hans Tøi, Klokken to præcis kjørte han; fri; vi maatte vente til 2¾ før det behagede Duanefolkene[,] en Hr Revisor Ekmeyer at komme. Nu var der et Løben og Arangeren, Skriven og Gjenskriven. 3½ rullede vi til Orsova; en deilig Natur! jeg var endnu ligesom

[side 224]

sløv for den. Vi tog ind zum Keiser von Østerig; det er 28 Graders Varme; jeg spadserede til Donau, besøgte Agenten. Ved Enden af vort Huus staaer et stort blomstrende hvidt Akasietræ. Naar Een der skal henrettes pludselig paa Retterstedet faar Naade, troer jeg ei han øieblikkelig ret kan føle sin Frihed, der maa Tid dertil saaledes gaaer det mig med Friheden fra Qvarantainen. Næsten alle ere syge af Vandet, to have endogsaa havt Feber. Hvor her er smukt, de blomstrende Hylde og Akasietræer. Denne Yppighed af Grønt. Den klare Donau hvori Alt speiler sig og de grønne Bjerge i Serbien. Man skulde i en Qvarantaine have de Beqvemmeligheder man kunde betale, men nei; paa bestemte Tid Alt. Jeg maa rose Qv — gid min Bog var saa lykkelig at en østerisk Hofdame læste den, hun vilde tale derom til den og den og et Hof er altid godt, thi alle Førster ere Mennesker, som vi og der vilde blive lagt mærke maaskee til o[s], og mine Efterkommere vil faae det bedre! — (En lille Dreng med Skjorten ud af Buxerne, lykkelig fordi han fik en Kreuts Christoph.) Saadan en Hofdame har Følelse, har Smag; jeg vil da sige, min naadige Frøken, siig et Ord hos Vedkommende, og ved Dem er en heel kommende Slægt blevet lykkeligere.

Søndag 23. Noget bedre. Tidlig oppe for at tage til Mehadia; vi kjørte; mødte en Mængde walachiske Piger, alle med et flettet Perlebaand om Haaret og naturlige Blomster der[i]. Blomster broderet paa de vide Særkeærmer og en Slags Klæde for og bag paa en halv Alens Længde, men med brogede Fryndsør der naae ned til Foden. Alle Karle og Drenge med Blomster paa den store sorte Hat; en hvid Trøie med

[side 225]

broget Kant over deres Blouse. Min Mave leed ved at kjøre; udenfor Qvarantainen steeg jeg derfor af og Ainsworth kjørte ene til Mehadia; jeg gik tilbage og ind i den armenianske Kirke; vor Armenianske Præst og Antonio stod for Altret, der var ingen Menighed uden den anden lille Dreng, Grækeren og jeg. Spadseret ved Donau; lider af Tørst og Mathed. — Feber. Gik paa Apotheket og kjøbte Kinin. Efter Middags Bordet

meget bedre. Qvinderne see ud som Zigeunere. Mændene broget Tøi viklet om Benene og Sandaler. Herfra til Semlin hedder Landet ikke Ungarn, men militair Grændsen. Betalt for Moskuspungene 5 Gylden i Told. — I Aften uden for Kirken stor Dands; en Mand med en Violin og een med en Sækkepibe gik rundt i den dandse[n]de Kreds; Børn, næsten i Skjorte løb om imellem dem. Febertung i Kroppen.

Mandag 24. Tidlig oppe; Venten efter Vognen; endelig kom den og vi skulde hente en Pasager der løb om at spadsere, jeg var ærgerlig og skjændte; smukt Veir, men meget varm; Alt grønt og frodig, hvide Sommerfugle flyve om Træerne i en saa stor Mængde at Træerne saae ud, som blomstrende Frugttræer, ja her kunde man sige med Jean Paul »Schmetterlinge sind fliegende Blumen!« Fattige walachiske Landsbyer. Vinduerne med Papir-Ruder. Bønderne stode op i deres Vogne, som de gamle Romere og jøge afsted. Egnen høist romantisk, ganske Rhinkarakteren; ved Plavisovicza er Passet Kazan hvor Donau løber mellem lodrette

[side 226]

Klipper; Veien er paa to Steder hukket ind i Klippen saa denne danner et Tag; den er gjort under Grev Széchenyi og Ingeniur Director Vásárhelyi Ledning. Vi kom nu til Veteranis Hule; en lille Sti mellem Buske førte op til denne særdeles store Hule, der bestaaer af flere Afdelinger; gjennem en Aabning i Hvælvingen faldt Lyset; paa denne Vei findes flere Huler; alle paa Høiere Side een er gjennem hele Bjerget saa man efter en Vandring paa 1½ Time kommer ud paa den anden Side. Paa serbisk Side er i Klippen en antik Vei, hugget i Romertiden og i Klippevæggen, den saakaldte Trojans Tavle; en flad Klippe Væg med Indskrift til Minde om Trajans første Feldttog i Dacien. I Landsbyen Tissoviz i et fattigt Værtshuus holdt vi vor tarvelige Frokost i et Træskuur, den smagte os kostelig; før jeg nød den følte jeg mig meget syg, og ønskede at jeg dog maatte naae Drencova; vi kjørte videre og kom forbi tre Taarn-Ruiner der nu blev benyttet, til Vagthuus. Rundtom paa Veien mange Valdnødtræer. Solen brændte skrækkeligt, vi kom nu til en saa halsbrækkende Vei, at vi tilsidst Alle maatte staae af Vognen, Stangen paa denne blev brukket; endelig naaede vi Drenkova, men her kom Serbier, vist over Hundrede, der med vilde Skrig trak et Skib; vi maatte, for ei at blandes, holde stille næsten en halv Time og da vi slap forbi holdt vi Lodret fast til Vognen at ingen Berørelse skulde finde Sted. Drenkova var før 1836 kun et Vagthuus, nu er det, ikke som det hedder i »Donau Reisen« en lille By, men 3 a 4 nette Huse; der have reist sig ved Dampskibs Farten her;

[side 227]

vi kom her ombord i Dampskibet Galathea. Jeg spadserede og traf Zigeunere, de vare ganske, som Mulatter; de tiggede af mig; mellem Træerne havde deres Selskab leiret sig og gjort en Ild. Jeg traf en walachisk Bondedreng Adam Marko; fattig men reenlig, et aabent elskeligt Ansigt; jeg spurgte ham om han skulde være Soldat og han sagde, ja, men jeg kan ogsaa blive Officeer, og derfor lærer jeg noget! hans hele Væsen indtog mig, jeg gav ham en Zvansiger, men forlangte for den tilkjøbs en Markblomst, han var for ædel til at give Almisse, han fik min Adresse. Manden vi i Orsova ventede paa er meget dannet, kan flere Sprog og er nok en Ungarer; vi fik med en lille jødeagtig Beiger, der var ubetydelig men talte meget. Vi tog de bedste Pladse i Skibet. — (i Dag kom vi forbi den Deel af Donau der kaldes Ishlas hvor Strømmen er saa styrtende og stærk at Dampskibet Stephan (af Jern) der for nogle Dage siden var det første Dampskib der gik til Orsova, her, paa Tilbageveien, maatte tage 14 Heste for at komme mod Strømmen, nedenfor ligger begravet, ved Veien, en Engelænder der var mellem de ulykkelige Pasagerer der her for to Aar siden,

da Dampskibets Baad væltede druknede her.) Drak Schiller. Spaadom i Hulen.

Tirsdag den 25 Mai. Skyerne hang som en luftig Broe mellem de grønklædte Bjerger, henover Donau; vi kom forbi hvor midt i Donau staaer en Klippe Babakey, paa serbisk skal det betyde »Alte schweig!«, paa tyrkisk Vater der Felsen, paa slavisk »Alte bereue es!«, dette sidste passer med Sagnet;

[side 228]

at en skinsyg Ægtemand her har sat sin Kone ud. Klippen har Form af et Rhinoseros Horn; paa serbisk Side ligger Bjergfestningen Gobulacz, hvoraf en Deel er fra Romertiden; det var for 100 Aar siden et Røverslot. Moldava med Kobbergruber. Basiasch med et lille fattigt Kloster. Forbi O, Palanka; et slavisk Ord der betyder Forskandsning med Pæle, maaskee fra Romertiden, da paa Italiensk [Palo] betyder en Pæl. (Philopovitsch ærgerlig over at jeg ei havde seet Mehadia der var det skjønneste paa hele denne Reise; her er saa mildt at Figentræet voxer vildt; Rester fra Romertiden, et lille Vandfald, Herkules Badene; Ph: fortalte mig om den for 2 Maaneder siden i Constantinopel i April afdøde Krigsminister Hussein Pascha, med hvem han havde ligget i Qvarantaine; da de talte om Ordet Gjaur, traadte [han] selv ind til Selskabet og gav Forklaring at det kun var Navnet for Christne, ligesom de havde eet for Jøde; det aldeles intet ondt betød; Ph. var paa det første Donauskib der gik hened; de Christne korsede sig; Tyrkerne derimod roede ud og spurgte: hvilken Mester har bygget det? De ere langt mere opvakte end de Christne.) Om Middagen Tordenveir; paa ungarisk Side Staden Kubin. — Semendria; Festningen danner en Trekant har mange Taarne, mange ere fiirkantede, enkelte runde; meget forfalden, paa et af de største Taarne saae man igjennem det sønderfaldne Tag; Byen selv er lille. Det er en skrækkelig Varme; jeg har Feber i mit Blod, jeg brænder af Tørst. Ovre i Serbien Skov og altid Skov; det

[side 229]

gaaer mig med Donau Egnen, som Kræmmerdrengen, der ædder for mange Rosiner, han bliver kjed deraf; denne evige milde Natur! jeg længes efter Græske nøgne Bjerger, eller norske Fosser. Vi kom forbi Panscova, hvor det skal være Brug at Unge og Gamle sminke sig selv Fattige. Maanen nylig tændt, stod over Fæstningen Belgrad, da vi kom her, Solen var nede, det lynede over Tydskland; det var som et Billede paa Tyrken og Europa; lummer Hede. Vi laae stille uden for Semlin, der ligger paa den anden Side Floden Sava.

Onsdag den 26. Gik ind i Semlin og blev barberet og drak Caffé; det er en lille Flekke kun; her tager man Kul ind og ligger en heel Dag foruden forrige Nat. Mellem Semlin og Belgrad er en Eng med Barrierer, hvor Ungarer og Tyrker ugentligt have en Slags Marked. Qvæg ansees for at [være] frie for Smitte naar det har svømmet gjennem Floden. Belgrad ligger malerisk her ved Floden Sau. I Paschaens Slotsgaard var det Digteren Rhigas (Ρήγας) blev gjennemsavet levende; og 1815 bleve 630 Serbier levende spiddet (Revolutionen var der 13, 14 og 15) een af disse døde først den 7de Dag; de havde overgivet sig paa Løftet at blive skaanet. Hvor Sau falder i Donau ligger et forfaldet Taarn, fra Hullerne her bleve de Henrettedes Liig kastede i Donau; i det dybeste Fængsel sad her den ædle Prinds Jeffram Obrenowitsch, en Broder til Først Milosch og nu Medlem af det serbiske Regentskab. I aabent Slag mod Paschaen lykkedes det Milosch at faae Broderen udleveret, Taarnet hedder Neboisce ☺:

[side 230]

»Vær uden Frygt!« Byens Høiere Fløi indtages af Tyrkestanden, Centrum og den Venstre er Serberstanden. Belgrad er Serbiens Hoved og Recidens Stad. Den 25 Februar 1839 fik Serberne deres fri Forfatning; Tyrkerne have nu kun Fæstningen, Chosrew Pascha er kun en Slags Commandant. Byen har 14 Maaskeer, om Byen er Egeskov. — Det blev Tordenveir og Skylregn. Ved Semlin laae en Mængde store Flodskibe, paa eet var malet en Løve paa hver Side Døren, paa andre store Helgenbilleder, de lignede ganske en Noa-Ark; 21 Mand saae jeg trække eet mod Strømmen ved at have gjort et Anker fast foran og nu gaae og hale i Touget. Paa høire Side af Donau stode Vagthouse paa Pæle, for Oversvømmelse. Her var høist kjedeligt! — Mod Aften drev Folk ned til vor[t] Skib; der vare to græske Præster med lange blaae Kofter, smaae Hatte og stort Skjæg, de saae ud, som Bønder; de drev her hele Eftermiddagen. Fornemme Semlinere kom ombord, de hilsede hinanden efter Rangen, nogle fik Skipunds Hilsener, andre kun qvintins. Jeg var i et inderligt ærgerligt Humeur og havde lyst at slaae alle Folk paa Snuden.

Torsdag den 27. En slet Nat; det var Taage om Morgenen saa vi maatte ligge stille; gule Klinter. Slankament en smuktliggende Landsby, Kirken svømmer som en Svane over Byen paa en grøn Høi. Vi fik ombord iaftes en geistlig klædt, een fra et Kloster, han talte meget, men vel, vidste ypperlig [Be]skee[d] om Tycho Brahe, om Schumakker om

[side 231]

Ørsted og Berzelius; havde været i Altona, London, Rom & hans Fag var Astronomi, hans Navn var Wartan Josephi; vor Armenianer holdt ei af han fik Ordet. Ved Carlovits hvor Schiller voxer (laves af røde og hvide Druer), forlod han os; her er en ret anseelig Kirke, Maria Fried; i Afstand mindede den mig om Rosenborg Slot; paa Veien her til blev talt meget Latin; alle Embedsmænd og Geistlige tale det i Ungarn. Vi havde en Semliner Doctor med der var en eiendommelig Karl; han sagde at Paven jo ikke kunde tale Latin. Petervardein, Donaus Gibraltar, der ligger ikke langt fra Carlovits kommer man endelig til efter en særdeles Omvei Donauen gjør. Det skal være den stærkeste Festning i Østerisk og kaldes Donaus Gibraltar; fra vor Side seer det vel stærkt, men ei storartet ud, det saae ud som det var indesluttet af Vold bag Vold der holdtes ved Mure; her var intet af det Imposante Ehrenbreitstein har; nogle lange Bygninger; fra den anden Side Klippegrund og mere malerisk; her er den første Bro over Donau, den er paa Baade og fører til Neusats hvor vor Lærde Geistlige forlod os. Neusats var 1738 kun et Fiskerleie, nu ikke uanseelig; vi fik her mange Pasagerer. — Nu kom lave grønne frugtbare Bjerge. Vi mødte to overfyldte Baade, i hver over hundred Mennesker, de kom vist fra en Valfarts Stad eller Marked; tidt forulykkes her slige Baade. Regn og Torden. Byer mellem det Grønne paa vor venstre Side; en Bry[st]syg Engelænder

[side 232]

kom ombord i Neusats. Mange Vandmøller ude i Donau. I llock hvor Familien Odaskalki boer, her en ødelagt Feslning, et fransiskaner Kloster og et Slot, som der bygges paa; dette ligger øverst, Byen nedenunder, Klinten stærkt begroet med Krat. Kelnerne paa Galathea, Bondeknoide og træge; Conduceteuren seer ud som samme Leertøi, de vaage kun over Orden paa Locum. En Landsbykirke med Akasier og en Ruin. Klinten

ligner Dardanellerne. Et Regiment igjen af Vandmøller; det er her en Skik, at Folk tage deres Hat og male rundt, det betyder: Møllerne stjæle Meel; ved hver Mølle morer Pasagerne sig hermed og Mølleren vender da Rumpen ud, sætter en Kost mellem Benene og spille med den, ja enkelte knappe Buxerne ned og vise os den bare. Yukovar deelt ved Floden Vuka i Alt og Neu-Stat, ligger i det forrige Hertugdømme Sermien. Doctoren fra Semlin holdt Forelæsning over Semen.

Fredag den 28. Borovo, hvis Møller have Tag af spaltede Ege var passeret da jeg vaagnede og kom op[,] vi var ved Dalya; vi mødte Dampskibet Zriny. Passerede Erdöd, hvor en stor Ruin laae paa Klinten. Sagnet fortæller at en Junker af Huset Erdöd løftede Haand mod sin Fader, slog ham i Ansigtet; Oldingen forbandede Sønnen og paa dennes Pande kom et flammerødt Mærke, som hos Kain, det brændte og drev ham ud i Verden; i Syd og Nord vendte man sig med Skræk fra ham; han kom tilbage, Faderen tilgav og Mærket forsvandt. Ved Ruinen er en dyb Huulvei ned til

[side 233]

Donau; Byen ligger skjult bagved. Snart synes Donau aldeles lukket af Skov. Skuet her er evig at seile mellem Asparges Toppe. Atter Ugelspils Spadsen med Mølleren. Til Høiere Apathin, en fladliggende By, hvor man seer flere Træer end Huse; hvide Køer danne Forgrunden. Vore mange Ungarer have brogede Frakker, lyserøde eller lyseblaa, stort Skjæk og bar Hals; Uskyld og Kraft; nogle ere rene Tølpere; en Jøde havde i Dag taget min Seng. Ærgerlig er jeg; eviggrøn Kaal see vi. Mohachs, nær her ved var Slag mellem Ludvig 2 af Ungarn og Soliman den Store, i Bispegaarden findes et Malerie over denne Begivenhed; jeg var paa Veien med de Andre der hen, men gad ei gaae saa langt og gik til Barberen, der hang ogsaa et Maleri, to Engle der bad i Luften og under dem læstes, ved to foldede Hænder »for Venerne«, og to knøttede hender med en Finger ud mod Fjenderne; Indtrykket af dette Billede er maaskee stærkere end hiint andet vilde have været. Sviin, til Væmmelse fede og skidne dreves ombord paa et stort Skib der af »Remorqueuren« føres til Viin, denne hedder Erös, som betyder stærk. Den lille Armenianer Antonio forærede mig en Rose. Unge Officerer kom ombord med en Dame, da hun var borte sad de og talte liderligt. Selskabet paa Dækket havde leiret sig, det saae ud som paa en Kampplads efter et skrækkeligt Slag.

Løverdags den 29. Sovet ret godt; da jeg kom op var vi ved Byen Baya, der har et fyrsteligt Lystslot. Graat, koldt Veir. I Dag ere vi over 300 Mennesker ombord, det er broget Selskab. Ungarerne have alle Mostacher der ende til hver

[side 234]

Side i ligesom et Eenhjørning Horn; her er en ung marsepanagtig Jøde der har dem saa smaae at de bestode af halvandet Haar men saa var der dygtig Pomade i. Det er meget broget paa det overfyldte Skib, her staae en Gruppe ægte Kjøbstedfolk og seer paa de to Røgfang og fortælle den Vits at et Barn spurgte sin Fader hvor til de var og Faderen svarede, fra den ene gik Capitalen og fra den anden Interessen; her sidder i Morgenstunden en Jomfru og kjæmmer sit lange Haar. En Heiduk i røde Buxer, stor hvid Kappe røger sin Pibe i det han holder sig til Capitainens Kahyt. En Officeer gjør Cuur; en Jøde spørger om sin Paraplem 3: Paraply. Nogle sidde paa deres Byldt og spise Løg; Æbræeren fra Tyrkiet holder stedse sin Plads paa det grønne Skind, med Viinkrukken mellem Benene; vor constantinopolitanske Jomfru græder over det

Sælskab hun er i. Nede i Kahytten er Alt i en Tobaks Damp; nogle sidder der hele Dagen og ruge over deres Plads siddende paa deres Pakkenellike; unge Jødemadammer med hinanden om Livet lugte til en Citronskal; her er Blomster stillet op ved Relingen en tyk Landmand støtter sig knusende op mod dem. Jeg talte med en kjøn Gaas. Nogle Jøder sidde og læse i hebraiske Bøger, da det i Dag er Løverdags. Jeg er i godt Humeur. Vi kom forbi en ubetydelig Flod der med stor Brus faldt ud i Donau, den løb før mellem bøiede Træer; jeg tænkte mig den som en Landjunkers stolte Frue der kommer til det store Hof og her aldeles forsvinder. Ved Middagsbordet sad Herrerne ugeneerte i Skjorteærmer, der blev spillet Makau eller Apré et meget

[side 235]

høit Hazardspil og knaldet C[h]ampagne. — (Belgeren kjeder mig) Igaar havde den grønne Jøde, som tog min Seng, tabt alle sine rede Penge i samme Spil. Dumme Spørgsmaal af en midaldrende Herremand. Backs her fra saae vi snart flere Klinter og Høie paa venstre Side; mange og store Landsbyer med nye, lyse Kirker. Viinbjerge. Damen som kom geleidet af de mange Officerer er en født Grevinde Ravevitz nu Baronesse Palm, jeg blev af Philipovitz præsenteret for hende. Nede nogle uforskammede Ungarer, der tog vore Senge, jeg fosedede ham væk som tog min. Flere maatte sove ud[e] under Roret; Støi og Strid.

Søndag 30. Klokken 5 om Morgen en op; høie Gruus Klinter til Venstre; mange Landsbyer rundt om inde i Landet; i Forgrunden store Grupper af Træer; Alt frugtbar; et gammeldags bygget, vel oppudset Slot mellem Ahorn-Træer. Promentorium en Landsby der kan g[aa] for en Stad og

[side 236]

det en større end de vi her have seet. Det ungariske Flag blev heiset paa Skibet. De fire Floder i Vaabenet ere Donau, Drau, Sau og Theis, paa ungarisk Duna, Tiza, Drava og Szava. De tre Bjerge Tatra, Fatra, Matra. Kronen er en Present til Stephan den Hellige, fra Pave Sylvester, den er engang faldet til Jorden, saa det øverste Kors bøiede sig og derfor afbildes det altid bøiet; ingen som [ei] har baaret denne Krone faaer Navn af ungarisk Konge. Maria Theresias Søn, sagde han var kronet i Moders Liv og bar den ei, derfor regnes han ei blandt Landets Konger. — Nu øinede vi Pest i en luftig Taage; det og Offen, med sit høie astro[no]miske Taarn tog sig høist malerisk ud; ved Taarnet var plantet det ungarske Flag til Tegn at Dampskibet kom, her oppe er en Klokke der ringer naar det er Middag efter den stilles alle Uhre; Bjerget kaldes egentligt St Gerhardts Bjerg, da en hellig Mand Gerhardt herfra af de hedenske Ungarer blev styrtet i Donau. Zur Königinn von Engeland var aldeles fuldt, jeg fik da № 71 i det store elegante, zum Jægerhorn; udenfor Dørene i første Etage sidde Heidukker. Det lød paa Gaden, som en brusende Flod, og det var Vogne; dem jeg saa længe ikke har hørt rulle gennem Gaderne. Da jeg aabnede min Kuffert var Alt kogende hedt fra Dampskibet, Pomaden forsvundet og Eau de Colognen fordunsted. Barberet og friseret; var i et Par Kirker; i aften gives i det ungariske Theater: Mendelsohn Bartholdys Paulus, der hedder paa ungarisk På[.] Valfarts Bønder; en Procession af Bønderqvinder. Qvælende Hede; gik over Flydebroen til Offen; de Militaire fra deres Svømmeanstalt vare svømmede ned

[side 237]

med Floden og kom nu i flere Baade tilbage, nogle i Skjorte, andre med Svømmebuxer; den trefarvede Kasket og svingede trefarvede Faner; der var fuld Musik og alle Damer samlede sig paa Qaien for at see; jeg følte mig mindre vel. Her paa Hjørnet er en Stock am Eisen, men mindre end den i Wien. Sendt Brev hjem til Faderen Collin og til Jette Hanck. I Aften Musik ved Aftenspiisningen; paa Væggen udenfor læses »Blumenhaus«; dersom det ei er et Galanterie mod Damerne som her spise passer det neppe da den Række Urtepotter langs Vinduerne tager sig fattigt ud. Sandselig stemt. Uhsa! (Sagt Farvel til Armenieren, han hedder Pater David).

Mandag den 31. anden Pindsedag; hørte i et Kloster et smukt Chor af Drengestemmer; Var i Pharkirke, hvor der var smuk Musik, skønne Fruentimmerstemmer. Tog mig i Morges et varmt Bad; Alt her smukt indrettet, en Gaard med Blomster og Akasier, i midten Springvand; uden om Buegange. Af Dampskibs Selskabets Chef her indført i National-Casino, der er meget storartet og har en prægtig Spisesal; en Balkon hvorfra man seer ud over Donau; jeg læste de tydske Blade og i TheaterLexicon og Conversations min Biographie. Alle Bygninger langs Donau synes nye og ere særdeles storartede; 1838 var den skrækkelige Oversvømmelse; Vandet steeg til 29' 4" 9"; mange Mennesker omkom, Huse styrtede sammen; man seer over til Festningen i Ofen (Ungarns Hovedstad) denne er deres Akropolis og endnu i samme Stand,

[side 238]

som da Prindsen af Lothringen tog den fra Tyrkerne; her fortælles om et afsides Bastey, at hver Nat Klokken 11 kommer præsis en kjæmpestor Tyrk, tager een af de store Kanoner, skuldrer med den og marscherer med afmaalte Skridt til Hovedvagten og tilbage Kl 12, sætter Kanonen paa sin Plads og forsvinder, vee, den som tør standse ham; hvor mit Blod er østerlandsk! I Theatret og seet Raupacs Königstochter ein Bettlerweib; Sujettet er smukt Udførelsen paa nogle Sceners Gang daarlig. En Madam (i sine bedste Aar, nogle og 30 sagde en Pester) gav den unge Lunefulde Prindsesse; Hr Devrient var sletikke noget udmærket, uden i dette Selskab, hans Organ ikke kjønt. Theatret er smukt, fire Etager, men daarligt oplyst. Der blev klappet og kaldt frem for ingen Ting. Sandselig.